

LAPSABIELUDE MÕJU KESTLIKE ARENGU EESMÄRKIDELE

Materjali autor: Maarit Jõemägi

KOOLIASTE:	IV kooliaste
AINETUND:	Inimeseõpetuse kursus „Perekonnaõpetus”
LÕIMING:	Ühiskonnaõpetuse I kursus, teema „Inimõigused” või valikkursus „Inimene ja õigus”, teema „Inimõigused”
ÕPITULEMUSED:	Õpilane <ul style="list-style-type: none">• teab abieluga seonduvate tavade ja kommete tugevdavat ning toetavat mõju inimsuhetele;• mõistab sotsiaalse lähivõrgustiku tähtsust abielu toetava süsteemina. <i>On soovitatav, et eelnevalt on käsitletud järgmisi teemasid: perekond ja abielu. Abielu teema laiendamiseks soovitatav tund.</i>
TUNNI PIKKUS:	2 x 45 min <i>Alternatiivina sellele tunniplaanile võib kasutada ka sama teema ja õpitulemustega ühe tunni (45 min) materjali.</i>
ABIMATERJALID:	<ul style="list-style-type: none">• Laul: Sonita Alizadeh „Daughters For Sale” (3:58) https://www.youtube.com/watch?v=DG-T3BVa0is• Lapsabielude statistika kaardil: https://www.girlsnotbrides.org/where-does-it-happen/atlas/#/.• Video: „Lapsabielude lõpetamine mõjutab kaheksat kestliku arengu eesmärki” (1:15) https://www.youtube.com/watch?v=OHjqASt2C5w• Video: „Why is child marriage a form of violence against girls?” (0:40) https://www.girlsnotbrides.org/themes/violence-against-girls/• Video: „No Time to Lose: Child Marriage” (2:37) https://www.youtube.com/watch?v=iSh0iMvik8A• ALLIKAS 1: Sonita Alizadeh – Afganistanist pärit aktivist, kes võitleb räpi abil lapsabielude vastu• ALLIKAS 2: Lapsabielude mõju kestliku arengu eesmärkidele• TÖÖLEHT• TAUSTMATERJAL. Abiks õpetajale

SISSEJUHATUS:

I tund
15 min

Õpetaja loeb ette Sonita tsitaadi:

- „Meist igaühel on võimetus ja vahend, et maailma muuta. Minu vahend on mikrofon, mis on sinu oma?”

Õpetaja küsimused klassiarutelu läbiviimiseks:

- Missugusele inimesele võiks see tsitaat kuuluda?
- Millises valdkonnas võiks see inimene tegutseda?
- Kas on üldse vaja midagi maailmas muuta?
- Mida sooviksid sina muuta?
- Miks on see oluline?

ÕPPIMINE:

I osa
5 min

Õpetaja paneb mängima Sonita loo „Tütred müügiks” („Daughters for Sale”). Olenevalt sissejuhatava arutelu pikkusest otsustab õpetaja, kas vaadatakse terve lugu või osa sellest.

Sonita Alizadeh „Daughters For Sale” (3:58). Kätesaadav aadressilt:

<https://www.youtube.com/watch?v=DG-T3BVa0is>

- Millised emotsioonid tekkisid seda lugu vaadates?
- Millest lugu rääkis?
- Miks see teema võiks olla oluline?

Õpetaja tutvustab õpilastele: Sonita Alizadeh on Afganistanist pärit aktivist, kes võitleb räpi abil lapsabielude vastu.

II osa
15 min

Õpetaja jagab Sonita loo õpilastele (ALLIKAS 1)

- Millisest riigist oli Sonita pärit?
- Milline elu on Sonital olnud?
- Meenuta, mis huvitas sind, kui olid 10-aastane?
- Millistele teemadele pööras Sonita oma lauludega tähelepanu?
- Milles seisneb lapstööjõu ja lapsabielude teema olulisus?
- Miks pidi Sonita abielluma?
- Millal on õpilaste meelest õige aeg abiellumiseks? Kuidas on seaduses määratud?
- Mis põhjustel sina abielluksid? (Õpetaja laseb õpilastel kõik põhjused tahvlile kirjutada, seejärel arutatakse, mida peetakse kõige olulisemaks ning kas nende põhjuste seas oli neid, miks Sonita pidi abielluma.)

LAPSABIELUD

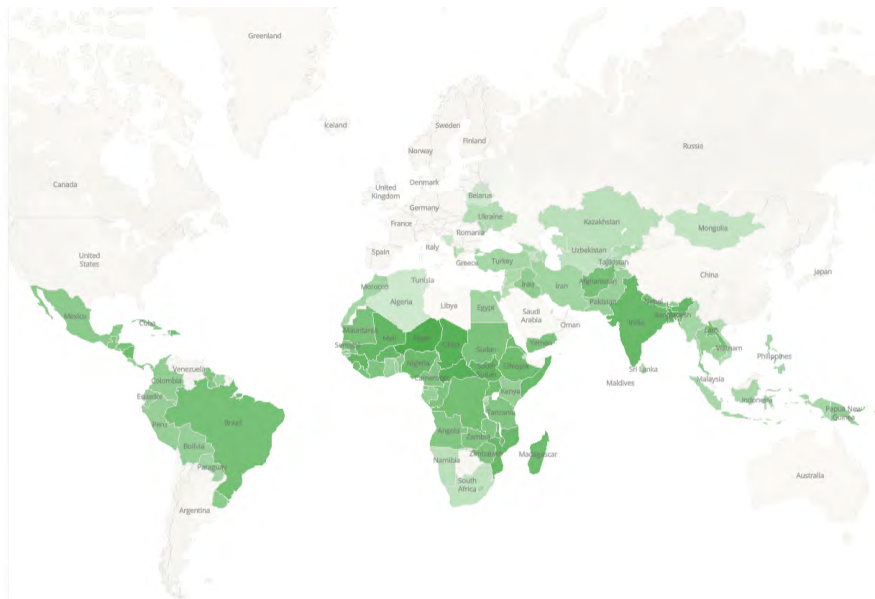
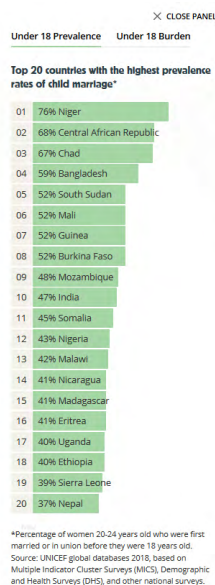
III osa
10 min

Õpetaja tutvustab õpilastele statistikat.

Lapsabielude statistika kaardil: <https://www.girlsnotbrides.org/where-does-it-happen/atlas/#/>

- Vajuta menüül: „Top 20 Child Marriage prevalence and burden”, mis näitab lapsabielude levimust maailmas ja toob välja 20 riiki, kus on kõige enam levinud lapsabielud.
- Milliseid järeldusi oskavad õpilased kaardil nähtu kohta teha: mis piirkonnas on lapsabielud levinud?

Joonis 1. „Top 20 Child Marriage Prevalence and Burden”. Lapsabelude statistika kaardil: <https://www.girlsnotbrides.org/WHERE-DOES-IT-HAPPEN/ATLAS/#/>.

III osa
10 min

Õpetaja näitab videot, kuidas lapsabelud mõjutavad kaheksa kestliku arengu eesmärgi saavutamist.

Lapsabelude lõpetamine mõjutab kaheksat kestliku arengu eesmärki (1.15). Kättesaadav aadressilt: <https://www.youtube.com/watch?v=OH-jqAst2C5w>

- Õpilastel on ülesanne jälgida, mis on need eesmärgid.

II tund
25 min

Õpetaja jagab õpilased rühmadesse. Õpilased uurivad, milles seisneb lapsabelude mõju laiemalt.

Õpetaja jagab õpilastele ALLIKA 2 (Lapsabelude mõju kestliku arengu eesmärkidele) ja TÖÖLEHE.

- Õpilaste ülesanne on rühmades tutvuda allikaga ning oma töölehele kirja panna märksõnade abil, milles seisneb lapsabelude mõju kindla eesmärgi saavutamiseks.
- Õpilased järjestavad märksõnad vastavalt sellele, kui oluliseks nad neid peavad. Peavad oskama põhjendada.

Õpetaja kirjutab kõik kaheksa eesmärki tahvile sel ajal, kui õpilased tegelevad rühmatööga.

- Seejärel vaadatakse üle, millist eesmärki pidasid kõik rühmad kõige olulisemaks. Õpetaja märgib selle eesmärgi taha „+”.
- Õpilased põhjendavad, miks nad valisid just selle eesmärgi kõige olulisemaks.
- Õpilased toovad klassiarutelus välja nende jaoks kõige olulisemad lapsabelude mõjud.

KOKKUVÕTE:
15 min

Õpetaja näitab videot, mis kirjeldab, kuidas mõjutavad lapsabielud tüdrukuid:

„Why is child marriage a form of violence against girls?” (0:40). Kättesaadav aadressilt: <https://www.girlsnotbrides.org/themes/violence-against-girls/>

- Õpilaste ülesanne on märgata, kuidas lapsabielud mõjutavad tüdrukuid. Milline tagajärg on nende meelest kõige ulatuslikum ja miks?

Õpetaja näitab kokkuvõtvat video lapsabielude leviku ja mõju kohta:

„No Time to Lose: Child Marriage” (2:37). Kättesaadav aadressilt: <https://www.youtube.com/watch?v=iShOIMvik8A>

- Õpilaste ülesanne on mõelda, miks on nende meelest oluline rääkida lapsabieludest. Mida oleks tähendanud see, kui Sonita oleks pidanud alaealisena abielluma?

ALLIKAS 1:

Foto 1. Sonita esinemas

Sonita Alizadeh – Afganistanist pärit aktivist, kes võitleb räpi abil lapsabielude¹ vastu.

*„Meist igaühel on võimalus ja vahend, et maailma muuta.
Minu vahend on mikrofon, mis on sinu oma?”*

Sonita

Sonita sündis 1997. aastal ja tema varajane lapsepõlv möödus Afganistanis, Herati linnas, mis oli tollal Talibani² võimu all. Esimest korda kaalus Sonita perekond teda pruudiks müüa, kui tüdruk oli vaid 10-aastane. Ta on tõdenud, et ei saanud tollal toimuvast eriti aru. Sellest lapsabielust päästis teda asjaolu, et perekond põgenes Talibani eest Iraani. Sonita elu jätkus Iraani pealinnas Teheranis, kus ta töötas koristajana ja müüs käsitööd.

Avastades kasvades endas erinevaid kunstiaandeid, hakkas Sonita 14-aastaselt eksperimenteerima räppmuusikaga. Kuigi üksinda avalik räppimine pole tüdrukutele lubatud, ei suutnud ta vaikida ning nii kirjutas Sonita oma esimese räpiloo, mis rääkis lapstööjõust. Mõne aja pärast märkas Sonita, et tüdrukud lahkuvad koolist ootamatult, sest nende perekonnad on otsustanud nad abielluma sundida. 16-aastaselt oli kord ka tema käes. Sonita lähedased teatasid, et neiu tuleb abielluda, kuna perekond vajab raha Sonita vennale naise ostmiseks.

Tarmukal neiu olid aga teistsugused unistused ja ta kirjutas räpiloo „Tütred müügiks”, mis kajastas nii ta enda kui ka paljude tema sõprade tundeid olukorras, kus neilt võetakse unistused ja perekonnad müüvad nad abikaasadeks sunniviisiliselt. Video muutus Youtube'i keskkonnas kiirelt populaarseks. Loole aitas video teha Iraani filmirežissöör Rokhsareh Ghaem Maghami, kel on Sonita elus olnud oluline roll. Nimelt maksis ta Sonita perele 2000 dollarit, et pulmad edasi lükata, aitas neiu saada viisa õpinguteks Ameerika Ühendriikides ning tegi tema elust ka dokumentaalfilmi pealkirjaga „Sonita”.

Nii Sonita räppimine lapsabielude vastu kui ka film on pälvinud laialdast tähelepanu ja aidanud kaasa aruteludele sel teemal üle maailma. Täna õpib Sonita Ameerika Ühendriikide pealinnas Washingtonis ülikoolis ja jätkab oma aktivismi koostöös Ameerika vabaühendusega Strongheart Group. Ta esineb erinevatel üritustel, jagab intervjuusid ja aitab igati kaasa, et tõmmata teemale tähelepanu, et lapsed ei peaks abielluma.

1 Lapsabieluga on tegemist juhul, kui üks või mõlemad abiellujad on nooremad kui 18 eluaastat. Enamus lapsabielusid maailmas on sunnitud abielud, kus lapselt nõusolekut ei küsita ja abiellumise korraldavad laste perekonnad. Tegu on levinud probleemiga, igal aastal sunnitakse niimoodi abielluma 12 miljonit tüdrukut, üks pea iga kahe sekundi tagant.

2 Taliban on radikaalne sunniitide islamiliikumine, mis ei austa seadusi, inimõigusi ning kehtestab vajadusel oma võimu läbi vägivald.

Kasutatud allikad:

Khaleeli, Homa. (24.10.2016). *Sonita's director: why I paid \$2,000 to stop a rapper being sold into a forced marriage*. Guardian.

Carr, Flora. (17.05.2018). *Rapping for Freedom*. Time.

Hackwill, Robert. (01.12.2015). *A marriage made in music; the extraordinary tale of Afghan rapper Sonita Alizadeh*. Euronews.

Sonita koduleht <https://www.sonita.org/>

Girls Not Brides koduleht <https://www.girlsnotbrides.org/about-child-marriage/>

Foto: State Department / Lawrence Schwartz <https://www.flickr.com/photos/iip-photo-archive/25529755213>

„Brides for sale” video: <https://www.youtube.com/watch?v=n65w1DU8c-GU>

Joonis 2. Sonita elus olulised kohad maailmas.

ALLIKAS 2:

Lapsega sõlmitud abielude kaotamine on äärmiselt tähtis poolte kestva arengu eesmärkide saavutamiseks.

1. eesmärk:

KAOTADA KÕIKJAL VAESUS

- Lapseeas abiellunud elavad väga tõenäoliselt vaesuses ja jäävad vaeseks.
- Vaeste perede tüdrukud abielluvad enne 18. sünnipäeva 2,5 korda tõenäolisemalt kui jõukamatest peredest pärit tüdrukud.
- Lapseeas abiellunud tüdrukud jäävad vaeseks, sest neil on väga kesine võimalus saada haridust ja pääseda tööturule.
- Tüdrukud, kellel on juurdepääs haridusele ja tööle, saavad teha plaane ja tegusid iseendale, oma perele ja oma kogukonnale jõukama tuleviku kindlustamiseks!

Lisainfo lapsega sõlmitud abielude ja vaesuse kohta: <https://www.girls-notbrides.org/themes/poverty/>

2. eesmärk:

KAOTADA NÄLJAHÄDA

- Lapseeas abiellunud ja nende lapsed kannatavad tõenäolisemalt alatoitumuse all.
- Pered, kellel napib toitu, võivad panna tütreid mehele selleks, et oleks üks suu vähem toita.
- Lapseeas abiellunud tüdrukud kannatavad varajaste ja sagedaste raseduste tõttu tõenäolisemalt alatoitumuse all.
- Alla 15-aastastele emadele sündinud lapsed surevad tõenäolisemalt enne 5. sünnipäeva, kannatavad alatoitumuse ja kasvu kängumise all.

3. eesmärk:

TERVIS JA HEAOLU

- Lapseeas abiellumine seab ohtu tüdrukute ja nende laste tervise.
- Lapspruutidele avaldatakse tugevat survet laste sünnitamiseks. Varajane rasedumine seab ohtu nende tervise: arengumaades sureb igal aastal raseduse ja sünnitusega seotud tüsistuste tõttu 70 000 teismelist tüdrukut.
- Lapseeas abiellumine võib kahjustada ka vaimset tervist, põhjustades näiteks isoleeritustunnet, depressiooni ning suitsiidseid mõtteid ja käitumist.
- Lapsega sõlmitud abielude kaotamine parandab tüdrukute tervist ja suurendab heaolu terveks eluks!

Lisainfo lapsega sõlmitud abielude ja tervise kohta: <https://www.girls-notbrides.org/themes/health/>

4. eesmärk:

KVALITEETNE HARIDUS

- Lapseeas abiellumine tähendab tavaliselt tüdruku haridustee lõppu.
- Abielu piirab tüdruku võimalusi käia koolis, omandada uusi oskusi ja neid kasutada.
- Haridusest eemalejäämine on tüdrukute jaoks riskitegur. Hariduseta tüdrukud abielluvad kolm korda tõenäoliselt enne 18-aastaseks saamist, võrreldes kesk- või kõrgharidusega tüdrukutega.
- Haridus on üks tõhusamaid vahendeid lapsega sõlmitud abielude kaotamiseks ning aitab tüdrukutel elus edu saavutada!

Lisainfo lapsega sõlmitud abielude ja hariduse kohta: <https://www.girls-notbrides.org/themes/education/>

5. eesmärk:

SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS

- Lapsega sõlmitud abielud takistavad soolise võrdõiguslikkuse saavutamist.
- Lapsega sõlmitud abielud on tingitud meeste ja naiste ebavõrdsusest ning diskrimineerivatest seisukohtadest tüdrukute väärtuse, seksuaalsuse ja ühiskondliku positsiooni suhtes.
- Lapsega sõlmitud abielude kaotamine on strateegiline vahend soolise ebavõrdsuse vastu võitlemiseks ning lastega abiellumist soodustavate diskrimineerivate tavade muutmiseks.
- Peame andma tüdrukutele õiguse ise valida, kas, millal ja kellega nad abielluvad!

8. eesmärk:

TÖÖHÕIVE JA MAJANDUSKASV

- Lapspruudid saavad vähem tõenäoliselt elada materiaalselt kindlustatud elu.
- Lapseeas abiellunud tüdrukud osalevad täiskasvanuna tõenäoliselt vähem tööturul. Kui nad hakkavad tööle, siis harilikult madalama kvalifikatsiooni ja väiksema palgaga töökohtadel.
- Tüdrukud, kellel on töökoha saamiseks vajalikud oskused ja võimalused, suudavad end ja oma peret ülal pidada ning vaesuse nõiaringist välja murda.
- Maailmapanga ja Rahvusvahelise Naisuuringute Keskuse (ICRW) andmetel lähevad lapsega sõlmitud abielude mõjud viljakusele, iibebe, sissetulekutele ja laste tervisele maailma riikidele maksma triljoneid dollareid aastas. (<https://www.girlsnotbrides.org/costs-child-marriage-world-bank-research-say/>).

10. eesmärk:

EBAVÕRDSUSE VÄHENDAMINE

- Lapsega sõlmitud abielud mõjutavad kõige haavatavamaid elanikkonnakihte.
- Lastega sõlmitakse ebaproportsionaalselt rohkem abielusid vaestes ja maapiirkondades ning see ohustab ebasoodsamas olukorras olevaid tüdrukuid, põhjustades omakorda ebavõrdsust suurendavate vaesuse rõngaste teket.
- Lapspruutidel on kodus ja kogukonnas vähe sõnaõigust ning nende täisväärtuslik osalemine ühiskonnas on ebatõenäolisem. Nad on sageli marginaliseerunud ja nendega on raske kontakti saada.
- Kedagi ei tohi jätta tähelepanuta – see tähendab, et tuleb teha tööd lapseas abiellunud ja abiellumise ohus tüdrukute leidmiseks ja aitamiseks.

16. eesmärk:

RAHUMEELSED JA KAASAVAD ÜHISKONNAD

- Kui me ei kaota lapsega sõlmitud abielusid, ei õnnestu meil teha lõppu ka laste vägivaldsele kohtlemisele.
- Lapsega sõlmitud abielu on tüdrukute vastu suunatud vägivalda vorm ja nende tähtsimate inimõiguste rikkumine.
- Lapspruudid seisavad tihti silmitsi vägivaldaga oma partneri või tema sugulaste poolt, eriti suure vanusevahe korral.
- Vägivaldselt pealesunnitud seksuaalsuhtel ja varasel rasedusel on eluaegne mõju lapseas abiellunud tüdrukute füüsilisele ja vaimsele tervisele.
- Laste vägivaldse kohtlemise kaotamine peab käima käsikäes lapsega sõlmitud abielude kaotamisega.

Lisainfo lapsega sõlmitud abielude ja tüdrukute vägivaldse kohtlemise kohta: <https://www.girlsnotbrides.org/themes/violence-against-girls/>

Joonis 3. Tõlge: Kui me ei tee lõppu lapsega sõlmitud abieludele (#endchildmarriage), ei ole võimalik saavutada kaheksat kestliku arengu eesmärki. GIRLS NOT BRIDES – globaalne koostöö lapsega sõlmitud abielude kaotamiseks. Allikas: <https://www.girlsnotbrides.org/themes/sustainable-development-goals-sdgs/?fbclid=IwAR1rRfDO4fbaOq-V0UyzNyIFMHqQENIjN-Pu9wBqp2C8chxRerDiciEk-6Gzby>

EESMÄRK	SISU	OLULISUSE JÄRJEKORD
<p>1. Kaotada kõikjal vaesus</p> 		
<p>2. Kaotada näljahäda</p> 		
<p>3. Tervis ja heaolu</p> 		
<p>4. Kvaliteetne haridus</p> 		

EESMÄRK	SISU	OLULISUSE JÄRJEKORD
<p>5. Sooline võrdõiguslikkus</p>		
<p>8. Tööhõive ja majanduskasv</p>		
<p>10. Ebavõrdsuse vähendamine</p>		
<p>16. Rahumeelsed ja kaasavad institutsioonid</p>		

TAUSTMATERJAL:

Abiks õpetajale

- Kestliku arengu eesmärgid: <https://drive.google.com/file/d/1CRVR-6P3FumS0cdU9Jdf3D3g1dD9q6AdL/view?usp=sharing>
- Seoses muutustega on õpetajal võimalus tutvustada kestliku arengu eesmäärke.
- Ülevaatlik info, faktid ja täpsemad eesmärgid: <http://www.terveilm.ee/leht/teabekeskuse-teemad/kestliku-arengu-eesmargid/>

